

3. Rukovodstvo po razrabotke strategiy obespe cheniya kachestva i bezopasnosti s pozitsii sistem zdravoohraneniya (2008), Evropeyskoe regionalnoe byuro Vsemirnoy organizatsii zdravoohraneniya. 86.

4. Versicherungsrecht. Textausgabe der Rechts normen und Vertragsbedingungenfur die Sach , Haftpflicht und Personenversicherungen in der Deutschen Demokratischen Republikmit Anmerkungen und Sachregister. Berlin: Staatsverlag der DDR, 1970. S. 13. [in Germany].

5. евченко М. Медицина Японії: держава – усьому голова? Ваше здоров'я. URL: <https://www.vz.kiev.ua/medytsyna-yaponiyi-derzhava-usomu-golova/>.

6. Терзі О. Зарубіжний досвід адміністративного управління у сфері охорони здоров'я. Часопис Київського університету права. 2018/9. № 2. С. 168–173. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/5/part_1/22.pdf.

7. Державне управління охорони здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку : монографія / упоряд. проф. Я. Ф. Радиш. Київ : НАДУ, 2013. 310 с.

8. Матвієнко Ю. Система охорони здоров'я в Японії. Медицина світу. 2013. № 11. URL: <http://msvitu.com/archive/2013/november/article-10.php>.

9. Захаров П. В. Реформа медицинского страхования в США: проблемы и перспективы. URL :https://riss.ru/images/pdf/journal/2014/5/14_.pdf

Шафран Володимир Богданович

Головний спеціаліст відділу освіти Байковецької сільської ради

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ

Відповідно до міжнародних критеріїв освіта є рентабельною галуззю, проте це не означає, що вона повинна повністю заробляти на свій розвиток і вносити частку в бюджет держави. Такий внесок робиться опосередковано, через освітній продукт – навчання і підготовку фахівців. За оцінкою експертів, 56%

внутрішнього валового продукту у кожній державі створюють працівники, які здобули вищу освіту [1].

В останній час в багатьох країнах змінюється підхід, орієнтований на надання коштів навчальному закладу і при якому більше уваги приділяється безпосередній підтримці студентів. При цьому заклади продовжують отримувати кошти від держави, однак непрямим методом. Крім того, у закладах зберігається можливість отримання прямого фінансування з боку держави. Такий шлях державного фінансування закладів освіти веде до конкуренції між ними за залучення студентів, більшої виборності в державному фінансуванні освіти. Зараз в багатьох країнах, особливо європейських, переважає фінансування закладів безпосередньо державою, проте все більше досліджуються можливості виділення державних коштів на освіту за рахунок студентів [2].

В розвинених країнах апробовані різні варіанти поєднання бюджетного фінансування з іншими формами, а саме:

- навчання за контрактом;
- залучення коштів інвесторів;
- фінансування наукових або інноваційних програм;
- залучення кредиторів;
- гранти під наукові розробки;
- фінансування від міжнародних фінансових інститутів;
- кошти замовників (приватних підприємств);
- власні надходження вузів від дослідницької діяльності;
- добровільні внески.

Досвід фінансування освіти у Великобританії є прогресивним і корисним для вдосконалення системи фінансового забезпечення вітчизняної освіти. Структура освіти Великобританії включає такі заклади: заклади початкової освіти, в яких навчання триває 6 років; заклади середньої освіти, де навчання проходить протягом 5 років, як результат завершення обов'язкової освіти є загальне свідоцтво про середню освіту. Наступним етапом є підготовка до

університету, вона включає в себе підготовку до отримання вищої та післядипломної освіти. Навчання може проводитись за різними програмами і відповідно триває 1-2 роки [3].

Вища освіта Великобританії є двоступеневою:

Перший ступінь – дипломне навчання, академічний курс на базі середньої освіти на присудження бакалавра.

Другий ступінь – післядипломне навчання, курс на основі вищої освіти на присудження ступеня магістра, магістра філософії та доктора філософії.

Фінансування коштів на освіту здійснюється за рахунок розподілу коштів центральним урядом місцевим органам влади. Відповідальність за витрати на шкільну освіту розподіляється між двома відомствами Департаментом освіти та зайнятості та Департаментом екології, транспорту та регіонів. Департамент освіти та зайнятості несе відповідальність за прямі витрати центральної влади на освіту, а також витрати здійснені для отримання спеціальних грантів та кредитів для капітальних видатків. Другий Департамент забезпечує функціонування видатків місцевих органів влади на освіту за допомогою гранту підтримку доходів.

Враховуючи те що система освіти в США є однією з найдосконаліших, результатом чого є високий рівень її якості, розглянемо її особливості та переваги. Сучасна американська система освіти суттєво відрізняється від європейської. Однією з її особливостей є відсутність загальної державної системи освіти. Кожен штат самостійно визначає структуру освіти, кількість років навчання, джерела та обсяги фінансування.

У загальному вигляді американська система освіти має таку структуру:

- Дошкільні установи: дитсадки, підготовчі дошкільні центри;
- Елементарні (початкові) школи;
- Середня освіта: молодша (неповна) та старша (повна) школа;
- Вища освіта: коледжі та університети.

Згідно з Конституцією Сполучених Штатів Америки управління системою середньої освіти здійснюють уряди штатів, їх органи та відомства. Кожен штат

несе відповідальність за функціонування власної системи освіти. Виходячи з потреб штату розробляється політика у сфері освіти та напрями її реалізації, які можуть відрізнятись від освітніх закладів у інших штатах. Центральна влада у цій галузі представлена Департаментом освіти, освітньою радою та уповноваженою особою, що відповідає за шкільну освіту. Прийняттям та впровадженням у дію законів для державних і приватних шкіл займається законодавчий орган штату.

Фінансування загальної середньої освіти в США має такі особливості:

1. Кошти на початкову і загальну освіту приходять із бюджетів усіх рівнів: федерального, штату, муніципалітету. Варто зазначити, що частка коштів, що надходить із федерального бюджету, практично в усіх штатах однакова і не перевищує 8% від загальної суми коштів. Кошти штату і муніципалітету діляться у співвідношенні 50 на 50.

2. Крім коштів штату, що безпосередньо виділяються на загальну освіту, частина коштів у муніципалітети приходять у вигляді міжбюджетних перерахувань (трансфертів вирівнювання).

3. Значна частка фінансової допомоги школам, що приходять із рівня штатів, надходить через освітні округи, яким у законодавчому порядку делеговане право управління школами.

4. Фінансові ресурси для шкіл надходять від штату, від освітнього округу, якщо він є «незалежним» і має повноваження стягувати податки, або від муніципалітету, якщо освітній округ є «залежним» і немає податкових повноважень.

5. Окремі штати ввели поняття «підтримування зусиль», яке дозволяє бути впевненим що фінансуванню освіти нічого не загрожує. Це досягається шляхом фінансування на законодавчому рівні частки сукупного доходу, отриманого бюджетом штату, яка має йти на підтримку освіти. Або створення спеціального освітнього фонду з умовою, що його доходи повинні щорічно збільшуватись на певний відсоток.

Відмінністю функціонування системи загальної середньої освіти США від вітчизняної є перш за все те, що фінансування здійснюється безпосередньо з відповідного бюджету, а освітні заклади володіють організаційною та фінансовою самостійністю.

Вища освіта у США представлена широким діапазоном навчальних закладів приватного та державного сектору. За умови відсутності федеральної структури вищої освіти кожен штат має власну систему вузів, які помітно відрізняються один від одного як за завданнями роботи, так і за якістю навчання [3].

Незважаючи на велику кількість навчальних закладів вища освіта США має загальні характеристики, що робить можливим визначити її структуру:

- коледжі з дворічним неповним курсом навчання (місцеві коледжі, коледжі початкової освіти);
- чотирирічні коледжі та університети.

Вища освіта Америки є багатоступеневою, а мережа навчальних закладів ефективно забезпечує спадкоємність її різних рівнів.

У Швеції навчальні заклади, що належать до системи суспільної освіти, повністю або частково фінансується з державного бюджету і навчання в них безплатне. Учні гімназій, вищих навчальних закладів або дорослі люди без середньої освіти, які повернулись до школи, отримують необхідну фінансову підтримку у тій чи іншій формі. Таку підтримку отримують лише ті, хто її потребує.

Місцеві органи влади законом зобов'язані надавати ряд основних послуг. З яких основним напрямком є забезпечення догляду за дітьми, дошкільна, обов'язкова та середня освіта. Муніципалітети можуть використовувати зібрані податки та державне фінансування для того, щоб дані послуги були якісними. Багато муніципалітетів передають бюджети безпосередньо окремим школам.

Особливістю є те що держава виділяє відповідну суму коштів, яку надає учню до будь-якої школи, яку вони обирають, як муніципальною, так і

незалежною. Школа яка отримує гранти від муніципалітету, не має право забирати шкільні внески.

У Швеції муніципалітети несуть відповідальність за освітнє забезпечення, а система освіти фінансується з місцевих зборів податкових надходжень. Кожна школа має відповідну суму грошей до кількості учнів. Також і вища освіта у даній країні є безкоштовною та надається фінансова допомога з боку держави у вигляді особистих субсидій та позик [3].

Якщо ж розглядати фінансування вищих навчальних закладів, то в розвинених країнах частка державного фінансування вищої освіти є дуже різною. І саме це цей напрямок у структурі освіти, на який нам як країні яка розвивається і прагне кращого необхідно звернути особливу увагу.

Досвід зарубіжних країн переконує, що принцип кредитування населення з метою отримання вищої освіти успішно реалізовується, а в деяких із них, наприклад у Франції, ця система набула помітного розвитку. У Великобританії та Швеції освітянські кредити теж мають попит у населення, отож нам варто звернути увагу та впровадити певні зміни у фінансування освітніх закладів за рахунок бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Дегтяр А.О., Календжян Я.В. Адаптація світового досвіду державного фінансування вищої освіти. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-4/doc/1/01.pdf>
2. Education and Decentralization. URL: <https://www.ciesin.columbia.edu/decentralization/English/Issues/Education.html>
3. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. URL: <https://www.european-agency.org/country-information/sweden/national-overview/financing>